

ALINIAREA SATELOR ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ: CORESPONDENȚĂ PURTATĂ DE SUBOCÂRMUIRI ÎN ANII 1830

BOGDAN MATEESCU
(*Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”*)

Următorul material reproduce o parte din corespondența purtată cu ocazia încercării de aliniere a satelor în Țara Românească în anii 1830. Volumul întregului material produs cu această ocazie este extrem de mare, inclusiv partea păstrată până astăzi în fondul Vornicia Dinlăuntru al Serviciului Arhivelor Naționale Istorice Centrale (SANIC) sau în arhivele județene¹. Ceea ce propunem pentru publicare reprezintă doar o mică parte din această corespondență, dar una care evidențiază foarte bine procesul de aplicare a reformei: lungă și durată în raport cu planificarea inițială și dificultățile de tot felul întâmpinate. Documentele sunt grupate în trei dosare provenind de la două Subocârmuiuri: cea a plaiului Prahova (județul Prahova) și cea a plasei Marginea de Jos (județul Slăneș-Râmnic).

Prima încercare de a sistematiza satele după 1831 are loc în 1832², la inițiativa lui Pavel D. Kiseleff, când se ordonă ca toate casele să se clădească pe viitor într-un aliniament prestabilit. La doi ani după sfârșitul ocupației rusești, guvernul autohton va extinde această măsură în sensul aducerii tuturor caselor sătești la linie, ceea ce implica reclădirea unei bune părți, dacă nu chiar a majorității caselor fiecărui sat. Măsura a fost inițiată de Departamentul Dinlăuntru (Ministerul de Interne) care a invocat două scopuri principale: o mai bună valorificare a terenului agricol prin reducerea suprafeței exagerat de mare folosită ca vatră de sat, respectiv crearea de așezări rurale mai ușor de apărat polițienește (mergându-se probabil pe ideea că o așezare mai mică și mai bine organizată se putea străjui mai ușor de săteni potrivit regulamentelor atunci în vigoare). Originea directă a ideii punerii caselor la linie este, sau cel puțin astfel a fost invocată, articolul 151 din Regulamentul Organic, ce trasa ministerului obligația acestei întreprinderi.

Calendarul planificat pentru alinierea caselor a prevăzut iarna lui 1836–1837 ca interval de aprovizionare cu materialele necesare clădirii de noi case, și 1 mai 1837 ca începutul efectiv al lucrărilor de aliniere prin construirea de noi case (dosar 1, fila 1). Nu a existat un termen limită în această planificare inițială, deși este clar din corespondență că s-a dorit finalizarea procesului până la începutul lucrărilor celui de-al doilea recensământ fiscal, care au demarat în vara lui 1837 (recenzarea pe teren a început în toamna aceluiași an). Deci, vorbim de un proces ce s-a întrevăzut

¹ Majoritatea fondurilor de Ocârmuire sau Subocârmuire ce acoperă anii 1830 păstrează cel puțin un dosar legat de alinierea satelor.

² Vezi dosarele arhivistice păstrate de la orice arhivă județeană.

a dura foarte puțin. Prezenta corespondență arată însă că a durat mult mai mult de atât, că, cel puțin în circumscripțiile respective, s-a prelungit până în 1838 și 1839. Ceea ce l-a întârziat atât de mult a fost nu construirea propriu-zisă, care probabil ar fi durat foarte puțin, având în vedere structura rudimentară a locuințelor rurale. Întârzierea a fost determinată de probleme recurente în lucrările angajate de către autorități în această epocă.

Prima dintre aceste probleme o identificăm în caracterul incomplet al instrucțiunilor date și în modul de concepere a operațiunii. Este ceva ce poate fi ușor recunoscut și cu alte ocazii. Recensământul general al populației și al moșilor este demarat în 1837, dar fără precizări cheie precum tipul de prezență al indivizilor (*de facto* sau *de jure*) ori înregistrarea averii conform sau nu domiciliului, astfel încât recenzarea nu a putut începe decât după ce unii recenzori au cerut ei înșiși instrucțiuni suplimentare³. În faza de recenzare a moșilor se va ajunge la schimbarea instrucțiunilor chiar după ce măsurătorile începuseră, modificare oricum lipsită de toate detaliile necesare, provocând un nou val de nelămuriri în rândul funcționarilor. În 1843 un alt recensământ este demarat, al băieților și tinerilor de până în 25 de ani, cu scopul creării unei evidențe a bazei de recrutare. Instrucțiunile sale nu prevăd dacă tinerii trebuie sau nu să fie căsătoriți și dacă trebuie incluși și cei din familii sau din sate scutite de serviciul militar (satele cordonașe, familiile de slujbași ai statului și de dorobanți, cele conduse de văduvi/văduve/nevolnici etc.)⁴. Se ajunge la situația în care ocârmuitorii (prefecții), în loc să propage porunca către recenzori, întorc Departamentului propuneri despre cum ar trebui urmată și așteaptă rezoluție. În cazul ambelor recensăminte, uneori lămuririle așteptate în teritoriu fie sunt contradictorii între ele⁵, fie constituie o necunoscută chiar pentru cei care au conceput operațiunea și care transmit întrebările subalternilor către Eforia Școlilor⁶. În cazul alinierii caselor, am văzut cum calendarul inițial a fost lipsit de termen limită dar, mai grav, nu a fost delimitată autoritatea diverșilor actori implicați. Stabilirea alinamentului este prevăzută în circularele inițiale a fi făcută împreună de locuitorii săteni, de proprietarii moșilor și de autoritățile locale, fără ca ordinele să elaboreze pe seama gradului de implicare a fiecărei părți sau a capacității de decizie în caz de conflict sau pur și simplu de absență. Or, tocmai astfel de situații vor bloca progresul alinierii. Subocârmuitorul plaiului Prahova, muștrat pentru întârzierea lucrărilor, dă vina pe absența proprietarilor și a reprezentanților lor (dosarul 2, fila 3). Mai grăitoare este plângerea locuitorilor satului Gologan din Marginea de Jos (județul Slam-Râmnic), găsiți în postura de a se muta cu casele chiar de două ori, obligați

³ Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (în continuare SANIC), Fond Vornicia Dinlăuntru, dosar 447/1837 și 448/1837. Corespondență poate fi găsită și la direcțiile județene Prahova, Argeș, Ialomița, Vâlcea, în fondul de Ocârmuire sau de Subocârmuire.

⁴ SANIC, Fond Vornicia Dinlăuntru, dosar 79/1843.

⁵ În 1843, la nelămurirea privind starea civilă, Departamentul răspunde în ambele sensuri: pe de o parte ar trebui excluși cei căsătoriți (SANIC, Fond Vornicia Dinlăuntru, dosar 79/1843, f. 10), pe de alta ar trebui înregistrați și cei căsătoriți (f. 33). Este vorba de rezoluții semnate de persoane diferite din Departament, adică de un caz – între altele din această epocă – în care persoane din aceeași instituție cunosc diferit normele.

⁶ SANIC, Fond Vornicia Dinlăuntru, dosar 447/1837, f. 167.

de diferite autorități locale, acestea „neștiindu-și cuvântul unul altuia, socotindu-să toți de stăpâni” (dosarul 3, fila 6). Situația a derivat din conflictul dintre proprietari și clăcași, primii dorind restrângerea suprafeței folosite de clăcași drept vatră de sat, iar ultimii respingând locul dorit de proprietari pentru aliniere ca vătămătoare vieții (prea aproape de râu).

Instrucțiunile sunt de asemenea vagi și în alte privințe. Departamentul Dinlăuntru reproșează Ocârmuirii Prahova că a înțeles greșit instrucțiunile și că nu trebuia să se dispună reclădirea tuturor caselor la linie, ci doar a celor prea îndepărtate de vatra satului, ce trebuia să fie aduse alături de o linie cumva închipuită de casele din centrul satului. Or, nu am găsit până acum nici o metodologie tehnică de urmat în acest sens; principiul semnalat de Departament pare ceva ce mai degrabă s-a vrut subînțeles decât a fost precis elaborat.

Un aspect important privește și lanțul de execuție a circularelor de aliniere a satelor. Administrația fiind în curs de modernizare iar satele fiind prin excelență capătul periferic al acestui proces, deseori Departamentul Dinlăuntru excludea autoritățile sătenești de la lucrări, neavând încredere în competența birocratică și administrativă a acestora. În astfel de cazuri se conta pe scara ierarhică imediat superioară: subocârmuitorii. Recensământul din 1838, de exemplu, a fost ordonat a se face de subocârmuitori, „prin chiar vederea ochilor”, fără a conta pe „foi de la pârcălabii satelor”⁷. În cazul alinierii satelor, rolul subocârmuitorilor a fost foarte neclar. Ocârmuirea Prahova, de exemplu, le-a permis să delege sarcina asupra aleșilor satelor, fără a se implica direct pe teren (dosarul 1, fila 2), pentru ca apoi să le ordone contrariul. Dosarele publicate conțin circulare către aleși care confirmă că, în cazurile respective, sarcina principală a acestei lucrări a căzut pe autoritățile sătenești și că subocârmuirile doar supravegheau birocratic lucrările. Este și aceasta o cauză de bănuie pentru prelungirea procesului.

Un al doilea set de probleme sunt cele pe care le-am considera obiective, nedepinzând de calitatea administrației acelei epoci. Mediul geografic accidentat a împiedicat alinierea celor mai multe sate din plaiul Prahova, sau cel puțin aceasta este justificarea subocârmuirii. În alte circumstanțe reclădirea caselor reprezenta un efort prea mare pentru săteni. Mulți prahoveni se îndeletniceau cu transportul sării de la ocne către porturile dunărene și au și fost excluși de la aliniere în vara lui 1837 (dosarul 2, fila 31) pentru a-și putea practica ocupația. Cei din Breaza par a fi fost afectați de inundații, într-un caz probabil însă în egală măsură influențat de proprietarul moșiei, care-și dorea ca sătenii mai degrabă să-i lucreze pământul decât să fie angajați în lucrări edilitare (dosarul 2, fila 11).

Rezultatul ambelor seturi de probleme a fost ceea ce putem recunoaște cu ușurință ca tipic pentru aplicarea reformelor din perioada regulamentară: o operațiune motivată optimist ca benefică dar incomplet sau prost planificată, aplicată extrem de greoi și pe timp îndelungat, marcată de conflicte între diferiți factori locali de putere. Termene limită sunt acordate abia după ce se simte o întârziere prea mare a lucrării și, cum responsabilitățile nu sunt clar delimitate, nu doar vina pentru depășirea

⁷ Arhivele Județene Olt, Fond Ocârmuirea Județului Romanai, dosar 108/1837, f. 6.

termenelor dar și amenințările de penalizare sunt pasate de-a lungul întregului lanț administrativ, după cum documentele publicate o arată foarte bine.

Reproducerea care urmează redă dosarele administrative în întregime, excluzând doar copiile după diverse documente, semnalate însă în interiorul dosarului, în succesiunea în care apar. Transcrierea a urmat cu strictețe principiul grafic iar normele de întregire a cuvintelor și cele de întocmire a aparatului critic au urmat în general normele folosite în colecția *Documenta Romaniae Historica*. Adăugările făcute de destinatar documentului au fost redată cu litere italice.

Dosarul 1

30 noiembrie 1836 – 14 decembrie 1836. Subocârmuirea plaiului Prahova din jud. Prahova. Corespondență cu Ocârmuirea Prahova și cu aleșii satelor din plai; corespondență adiacentă a Departamentului Dinlăuntru referitoare la alinierea caselor.

Foaia de titlu a delei:

Al Arhivi<i> No. 4061
 ---- No. 3258
 <1>836 dech<e>mvrie> 12 No. 334

Delă pent<ru> pregătirile așezări<i> casilor la liniie

Fila 1 și 2 (copie):

Copie

Departament Pricinil<o>r Dinlăuntru
 Ocârmuirii județ<u>lui Prah<o>v<a>

Așăzarea casil<o>r la liniie, ce este una din atrebuțiile atingătoare de datoriiia acestui Departament coprină în arti<colul> 151 din Regulament Organic, fiind o legiure care urmează a să aduce la cuviincioasa îndeplinire, Măriia Sa Vodă, Preaînălțatul Nostru Domn, luând în băgare de seamă raportul ce i s-au îndreptat de către acest Departament asupra unii asemenea înprejurări, a binevoitu a să uni cu porpunerea ce i s-au făc<u>t, dând dezlegare prin Cinsti<tul> Secretariat al Stat<u>lui cu No. 2196, potrivit cu chipzuirea Departament<u>lui, ca adică:

„Să să dea poruncă către Ocă<r>muirile județel<o>r ca să stăruiască către lăcuiitori<i> țărani de a-și face în curgerea iernii aceștiiia cuviincioasa pregătire pentru clădirea casel<o>r, iar așăzarea și clădirea l<o>r să s<ă> urmeze pă viitorul an, deosebind însă dintr-aceștea numai acei din părțile munțil<o>r, cu care să va urma atunci după povața înprejurăril<o>r ce va descoperii poziția lor.”

Spre un asemenea sfârșit, acest Departament pune datorire asupra acei<i> Ocârmuirii ca prin Suptocă<r>muitorii plășilor, pă de o parte să facă pă toți

lăcuiitori<i> țărani a să pătrunde de atât de înbunătățirile cătr<e> care pot ei înainta, aflându-să în fieșicare sat cu lăcuiitori adunați la un loc, cum și de asigurarea ce printr-acest mijloc să face măsuril<o>r polițienești care sânt cel din 1^{iu} temei u a liniștitei petreceri<i> lor. Iar pă de alta să îndatoreze pă fieșicare țaran ca în curgerea ernii aceștia să-și facă căpuire de trebuincioasele materialuri. Prin stăruirea Suptocărmuitoril<o>r adunându-le treptelnicește, vor fi dat<o>ri a le avea toate complet la sfârșitul ernii, ca la 1^{iu} a viitorului maiu, când ei rămân deletnici despre câmpeneștile îndeletniciri, îndată să s<ă> apuce și de clădirea casel<o>r la locurile ce să v<o>r chipzui de către proprietari<i> de moșii, luând însă Ocărmuirea în băgare de seamă că în anul viitor, fiind și sorocul Opșteștii Catagrafii, care neapărat a ei începere urmează să găsească pă toate satele așăzate la liniie, trebuiește și din partea Ocărmuirii, precum și din partea cel<o>rlalți supuși<i> ei, să să întrebuințeze cea mai de nădejde stăruire întru îndeplinirea unui asemenea [...]⁸, ca nu cumvaș<i> la sfârșit ernii să s<e> afle vreun lăcuiitor cu materiialul de facerea casii nepregătit; ca cu aceasta să s<ă> dea pricină de zăticnire sfârșitului ce să nădăjdueste. Căci atunci Ocărmuirea va fi întru toată răspunderea.

Iar pentru satele cele [din] părțile de sus ale munțil<o>r, care oricăți țărani își au clădirile de lăcuință prin văi și pă dealuri, fără să s<ă> afle acolo loc întins, ca să li să așeze casele împreună, sau pentru că lăcuiitorii munteni având casăle și pometurile lor clădite pă căminuri moștenești și adunându-le toți la un loc li s-ar face nedreptate cu strămutarea din proprietatea lor și înpilarea de a fi clăcaș<i> pă alte moșii, aflându-să și ei moșneni; Ocărmuirea va cerceta cu mare scumpătate și pentru câte din satele din munte va cunoaște că pentru cuvintile de mai sus nu este puțință, nici iartă poziția lor a să aduce la un loc, să alcătuiască list<ă> cu deslușire de înprejurarea fieșcărui sat, arătând și căți din cei ce sânt moșneni alcătuiind un moș, și să o trimiță la Departament spre a să da dezlegare, luând în băgare de seamă Ocărmuirea că și în părțile muntelui nu pot fi toate satele întru acea stare de neputință ca să s<ă> puie la regulă, mai cu seamă cele ce sânt așăzate pă șăsurile după părțile apelor, care deși sânt în munți, dar lungimea unor asemenea șăsurii întinsă firește, iartă așăzarea lor pă liniie.

Pentru toate acestea prin cele mai deaproape băgări de seamă să facă Ocărmuirea o foarte bună osebire la descrierea ce va trimite, spre a nu rămănea în răspundere la întâmplare de să iuvi neorândueli în prilejul acesta. Însă Departament, având <de>săvârșită încredințare că D<umnealui> Ocărmuitor pătrunde sfințeniia datoriilor din slujbi nu va scăpa din vedere dorința ce are Stăpânirea de a ajunge și la sfârșitul acestei de obște folosit<o>r arti<col>, că va întrebuința toate mijloacile ce haractirisesc activitatea unui Ocărmuitor bun, nu să mărginește și în alt<ceva> dec<ă>t întru <a> adesta chipul de bunele nădejdi ale înaintării acestui articol.

Iar de priimirea aceștia să adastă răspuns.

⁸ Loc alb în text, marcat în original de un semn ce descrie o elipsă.

M<arele> Dvornic M. Ghica

Şef Secsi<i>i N. Păcl<eanu>

No. 2849

Anul 1836 noevr<ie> 30

Secsiia 2^{lea}, Mas<a> 1^{iu}

Fila 2 (original):

Priimit dech<e>v<rie> 12; No. 879

Ocârmuirea judeţului Prah<o>v<a>

D<umnealui> Suptocârmuitorului plăşi<i> plaiului Prahovi<i>

Din copriinderea aceştii copii, scoasă întocmai după porunca Cinsti<tului> Departament, luând curată înţelegere pentru aşezarea casil<o>r la liniie, care [este] una din legiurile coprinse în Regulament şi care urmează a să aduce la cuviincioasa îndeplinire, şi să scriie ca în minutu ce o vei priimi, să o pui în lucrare întocmai, fără a te abate sau a eşi din copriinderea ei, sânguindu-te cu denadinsul ca în curgerea ierni<i> aceştia toţi ţărani<i> să-şi facă căpuire de trebuincioasăle materialuri, câte adică sânt cuvenite la facerea unii case, cu înprejmuirile ei, având voe ca în fieşce satu să dai această însărcinare supt toată răspunderea postelniceilor i neamuril<o>r ce să vor afla cu lăcuinţa în satu, iar despre osârdiia D<umita>le având Ocârmuirea cele mai bune încredinţări, adastă din vreme în vreme ale D<umita>le răporturi de înnaintarea lucrăril<o>r întru aceasta, precum şi acum⁹ de priimirea aceştia şi punerea în lucrare.

1836 dechemvr<ie> 11

Pentru D<umnealui> Ocârmuitor Secret<a>r Şt. Filiiu¹⁰

Fila 3 (concept):

Cinsti<tei> Ocârmuiri a acestui jud<e>ţ Prahova

Suptocârmuitor plaiului Prahov<i>

Pătrunzându-mă de acele coprinzătoare prin porunca Cinsti<tei> Ocârmuiri cu No. 4201 4223, copii de porunci ale Cinsti<tului> Departament al Pricinilor Dinlăuntru, numaidecât pă de o parte s-au şi pus în lucrare cele poruncite iar pă de alta de urmare nu lipsiiu cu a răspunde, precum mi să porunceşte.

<1>836 dech<e>mv<rie> 26

No. 333

⁹ „Şi acum”: repetat.

¹⁰ Semnătură autografă.

Fila 4 (copie):

Copie

Departament al Pricinl<o>r Dinlăuntru
Ocârmuirii jud<e>ț<u>lui Prah<o>va

Căci cu aşăzarea casilor lăcuiitoril<o>r țărani la liniie est<e> un act ș-o podoabă mare, fără dă îndoială înbunătățează și enteresurile propiietaricești, aceasta est<e> dă obște cunoscută. Cu cât dar Stăpânirea să cunoaște datoare a stăruii spre îndeplinirea aceștii legiuii, nu atăta mai mult și proprietarii moșiilor lăcuite dă țărani să cuvine ș<i> est<e> ș<i> cu dreptate a înlesni precăt le-ar fi cu puțină mijloacele acestor țărani de a-și putea face cuvenita căpuire despre acele ce le sânt dă trebuință la clădirea casil<o>r cel<o>r nooă. Spre asemenea sfârșit acest Departament, în lucrarea poruncii cu No. 2849 îndreptată Ocârmuirii în această pricină, conoaște de neapărată trebuință a-i pune și această îndatorire, cu adică prilejul stăruirii ei asupra lăcuiitoril<o>r țărani pent<ru> pregătirea matirialuril<o>r de clădirea încăperil<o>r în încăperile regulate să s<ă> înțeleagă și cu D<umnealor> D<omni> propiietari ai moșiilor dintr-acel jud<e>ț, carii nu este învoeală¹¹ că prețuind înbunătățirea soartei ce făgăduște acest art<i>c propiietătil<o>r D<umnea>l<o>r, vor priimi cu bucuriie dă a îndulci¹² și din partea Dumn<ea>lor mijloacele de care țărani<i> la o asemenea întreprindere sânt întrebuințați¹³. Prin urmare, să-i și îndemneze ca, dinpreună cu Suptocârmuitori<i> plăș<i>lor luând parte dintr-această lucrare, nu numai să îndemneze și Dumn<ea>lor singuri – fieșcare propiietar – pă ai săi clăcași a să îndeletnici cu tot denadinsul întru pregătirea mati<r>ialuril<o>r potrivit cu porncile date, arătându-le din vreme unde are a le fi aşăzarea satel<o>r, ci încă să le înselnsească și cuvenit<u>l ajut<o>r cu din mati<r>ialurile cele ce să vor afla pă ale D<umnea>lor propiietăți; ca pă de o parte prin stăruirea Stăpâniri<i>, iar pă de alta cu ajutoarele ce vor dobândi țăran<i> și de la propiietari<i>, carei est<e> o dată pent<ru> totdeauna să să poată aduce aşăzarea satel<o> la liniie la doritu<u>l sfârșit. Iar despre osărdiia Ocârmuirii având Departamentul cele mai bune încredințări adastă din vreme ale ei răporturi de innaintarea lucrăril<o>r întru aceasta.

Iscălit Marele Dvornic M. Ghica

Șăf Secsi<i>i N. Păcleanu

¹¹ Probabil în textul inițial: „îndoială”.

¹² Probabil în textul inițial: „înlesni”.

¹³ Probabil în textul inițial: „întrebuințate”.

No. 2890
1836 dech<e>vr<ie> 7
Secsiia 2^{lea}

Verso și fila 5 (original):

Priimit dech<e>vr<ie> 14; No. 882

Ocârmuirea jud<e>ț<u>lui Prah<o>va
D<umnealui> Suptocârmuitorului plăși<i> plaiului Prahovi<i>

De copriinderea aceștii copii scoasă după porunca Cînstitului Departament al Pricinil<o>r Dinlăuntru, care o vei citi cu mare băgare de seamă, vei lua mai pe largă îndestulare de cele poruncite în urmarea poruncii cu No. 2849 după care ți s-au mai trimis asemenea copiiie. Ți să scriie ca, întocmai urmând, să te înțelegi cu toți D<umnea>l<o>r propiet<a>ri<i> moșiilor din copriinsul acei<i> plăși și prin urmare să-i și îndemnezi ca, dinpreună cu Dumn<ea>ta, luând parte dintr-aceast<ă> lucrare, nu numai să îndemne D<umnea>l<o>r singuri – fieșicare propiietar – pă ai săi clăcași a să îndeletnici cu tot denadinsul întru pregătirea materialuril<o>r potrivit cu poruncile date, ară<tă>ndu-le din vreme și locul unde are a le fi aşăzarea satelor, înlesnindu-le totdeodată și cuvenit<u>l ajut<o>r cu din materialurile ce li să va afla pe ale D<umnea>l<o>r propiietăți, de a să putea aduce aşăzarea satel<o>r pă liniie la doritu sfârșit. Iar către aceast<a> sărguindu-te cu denadinsul într-aceast<a>, din vreme în vreme așteptăm întru ale Dumit<ta>le raporturi de înaintarea lucrăril<o>r spre știința ce urmează a da și Ocârmuirea Cînstitului Departament. Iar acum de primirea aceștia vei trimite răspuns.

<1>836 dech<e>mvr<ie> 14
Pentru D<umnealui> Ocârmuitor Secret<a>r Șt. Filii¹⁴

No. 4223

Certificarea de arhivare din epocă însoțită de pecete:

Suptoc<ărmui>rea Prah<o>v<a>

Această delă coprinde file șase care prenumărindu-să, șnuruindu-să și pecetluindu-să, s-au adeverit cu iscălit<u>ra Suptoc<ă>r<uirii>.

<1>840 oct<o>vr<ie> 1
Ioan Dănescu¹⁵

Arhivele Județene Prahova, Pretura Plaiului Prahova, 334/1836

¹⁴ Semnătură autografă.

¹⁵ Idem.

Dosarul 2

25 februarie 1838 – 17 noiembrie 1838. Subocârmuirea plaiului Prahova din jud. Prahova. Corespondență cu Ocârmuirea Prahova și cu aleșii din plai; corespondență adiacentă a Departamentului Dinlăuntru referitoare la alinierea caselor.

Foaia de titlu a delei:

Al Arhivii No. 2933

---2148

No. 415 ; Plaiu Prah<ov>i

Anul 1838 luna martie 5

Delă pentru înlesnirea casel<or> la liniie, de prin satele acestui plaiu, cum și la satele care sânt pă răpe, neputându-să face liniie, să s<ă> urmeze instrucțiilor date întru aceasta

Fila 1 (primul document: original; al doilea: concept):

Copie

Departament Pricinil<or> Dinlăuntru
Ocârmuiri<i> județ<u>ului Prah<ov>a

Nepriimindu-să la Departament raport din partea acei<i> Ocârmuiri arătăt<or> de isprava desăvârșitei regularisiri a casel<or>u lăcuiitoril<or> la liniie iar într-alt chip nădăjduindu că, în curgeria vremii trecut<e> ș<i> pent<ru> rămășița satel<or> ce să vor fi mai aflându încă neregularisite, Ocârmuiri, prețuind însărcinarea pusă asupra-i, să va fi silit cu dinadinsu întru a-i îndemna ca fieșcare în parte să-ș<i> facă pregătirea materiialuril<or> trebuincioase pent<ru> alcătuirea casel<or> celor nooă; Departament grăbește și printr-aceast<a> a chema cea mai de aproape luare aminte a Ocârmuirii și totdeodată a pune supt datorire-i ca, prin de iznoavă porunci strașnice către¹⁶ toate Suptocârmuirile plășilor acel<u>i județ, să silească a să aduce la grabnică îndeplinire măsurile luate prin poruncile Stăpâniri<i> ce s-au opștit în an trec<u>t asupra aceștii înprejurări. Si după ce să v<a> fi săvârșit regularisirea de opște a tuturor satel<or> de acolo dintr-acel ținut, apoi să raportuiască fără zăbav<ă> de urmarea ce să v<a> face.

1838 fevr<uarie> 25

Iscălit pent<ru> Șef Departament<u>l<u>i Ioan Manu

Șefu Secsi<i> N. Păclianu

¹⁶ Repetat.

Secsiia 2^{lea}
No. 615

Verso:

Primită mart<ie> 5 No. 115

Ocărmuirea jud<e>ț<u>ului Prahova
Suptocărm<ui>rii plăși<i> plaiului Prah<o>v<a>

După ce te vei pătrunde din aci în copiie porunca Cinsti<tu>ului Departament cu No. 615, în cel mai scurt soroc să să aducă la îndeplinire, raportuind ocărm<u>irii de urmare.

1838 mart<ie> 3

A. Cocorăscu

Secr<e>t<ar> N. Vericean<u>¹⁷

No. 754

Fila 2: copie după porunca Departamentului și după conceptul de poruncă a Ocărmuirii către Subocărmuire.

Fila 3 (concept):

Cinsti<tei> Otcărmuiri a acestui județ Prahova
Suptotcărmut<o>r plaiului Prahovii

În duhul poruncii Cinsti<tei> Otcărmuiri cu No. 754 ce mi s-au trimis în copiie de porunca a Cinsti<ului> Departament al Pricinilor Dinlăuntru, numaidecât prin urmare s-au și pus în lucrare cele poruncite pentru înlinierea caselor. Precum și după porunca No. 891, pregătindu-și fieșcare materialurile de înliniere, pă locu eram să și răportuescu în sorocu mărginit dar după duhul porunci<i> cu No. 1028, prin urmare au și luat săvârșire înlinierea caselor pe la unele sat<e> unde au avut poziție de locu bun și s-au aflat acilea propietari<i> și arendași<i>; de care așternu listă supt a însum<i> iscălitură, [care] să înaintează la Cinst<ita> Otcărmuire pe lângă acest raport. Iar pe la unele sate, fiindcă propietar<i> i arăndași<i> lipsescu în ale sale trebuințe și poate să mijlocească vreo zăbavă, ci și lăcuiitorii aceia își au toată pregătirea, atâta că numai Suptocărmuirea să află în adăstare, așteptând cu mare răvnă venirea D<umnea>lor propietarilor spre a să însemna locu unde voește a înlinia casele dupe acea <a> D<umnea>lor moșiiie.

¹⁷ Semnături autografe.

Pe lângă care plecat încunoștințez că în acest târgu Cămpina, bezi casile cele clădite din noou la liniie, sculându-mă însum<i> dinpreună cu chear unul din propietari și cu¹⁸ Dum<nea>lor arendași<i> părților prin toate ulițele¹⁹ din²⁰ târgu; prin urmare s-au și sforit, însemnându-să locul pă unde trebuința cere a să regularisi înlinierea, fără a să aduce vreo vătămare caselor celor mai²¹ cu deosebire, după care să vede că acei care să află cu familiile pe marginea uliților, ale cărora stoboară și garduri sănt veichi, nici într-un chipu nu face urmare cu a aduce la desăvârșire această regulă. De aceea, plecat mă rogu Cinsti<tei> Otcărmuiri ca să mi să sloboază poruncă în ce chipu o să urmez, să să aducă stricăciunea acelor stoboară și garduri veichi²² fără voia acelor mărginași spre a să putea înliniia; sau în ce chip [să urmez].

<1>838 apr<ilie> 19

No. 151

Fila 4 (concept):

No. caselor înliniete	Plaiu Prah<o>vii Numirea satelor
25	Cămpina
24	Brebul Megiișesc
23	Brebul Mănăstirii ²³
28	Băneștii
17	Urleta
9	Boboliia
126	Adică una sută doozeci și șase de familii înliniete

<1>838 apr<ilie> 19

Fila 9 (original):

Priimită mart<ie> 17; No. 151

Ocărmuirea jud<e>ț<u>lui Prahovii
Suptocărmuirii plăși<i> plaiului Prah<o>v<a>

Măcar că prin poruncile Ocărm<ui>rii au fost îndatorată acea Suptocărmuire ca să zorească pă lăcuiorii du prin sate ca în soroc de dooă săptămăni socotite de

¹⁸ Post: „arendași”, barat.

¹⁹ Post: „acestui”, barat.

²⁰ Ad. Interlinear.

²¹ Post: „însemnate”, barat.

²² Post: „spre a să putea înliniia după spre a să putea înlinieia de către Suptotcărmuire”, barat.

²³ Următoarele două rânduri au fost tăiate. Ele au următorul text: „12 (case) Cornul de Sus” și „15 (case) Cornul de Jos”.

atunci, să-și pregătească toate materialurile pentru punerea casel<o>r la liniie, dar fiindcă cu cele ce vor mai [fi] făcut din nou și cu cele ce va mai alege din casele lor cele vechi, [Subocârmuirea] poate să le înformeze [Ocârmuirea] de iznoavă.

De aceia să scriie acei<i> Suptocârm<u>iri ca fără zăbavă să puie în urmăre clădirea tuturor casel<o>r lăcuiitoril<o>r du prin sarele acei<i> plăși la liniie, fără să mai aștepte ș-altă poftorire într-aceast<a>.

<1>838 mart<ie> 16

A. Cocorăscu

Secret<a>r N. Vernicean<u>²⁴

No. 1028

Fila 10: față: copia poruncii precedente; Verso (concept):

Suptotcârmuit<o>r plaiului Prah<o>vi<i>
Aleși<i> satului [...]²⁵

Pătrunzându-să acei aleși din ace<a> în copii ce s-au scos întocmai după porunca Cinst<itei> Otcârmuirii cu No. 1028 și fiindcă Suptocârmuirea pe asemenea temei nenumărate porunci au slobozit către înșivă, de aceea și acum vi să scriie ca fără zăbavă să²⁶ puie în urmăre cele poruncite pentru înlinierea caselor, nemaiașteptând și altă poftorire întru aceast<a>.

<1>838 mart<ie> 17

[...]²⁷

Fila 11 (original):

Priimită mart<ie> 10, No. 162

Ocârmuirea jud<e>ț<ului> Prahov<a>
Suptocârmuirii plaiul<u>i Prahov<a>

Cinsti<tul> Departament al Trebil<o>r Dinlăuntru prin porunca de supt No. 814 face cunosc<u>t Otcârmuirii că Luminăția Sa beizadea Scarlat Ghica, după rugăciunea ce au făc<u>t, cere a să păsuie lăcuiitori<i> satul<u>i Breaza din coprins acel<u>i plaiu despre regularisire din pricina lucrul<u>i pământul<u>i

²⁴ Semnături autografe.

²⁵ Loc alb în original; se subînțelege că este vorba de o circulară adresată tuturor satelor din plasă.

²⁶ Post: „puneți”, barat.

²⁷ Ilizibil/indescifrabil. Toate conceptele Subocârmuirii plaiului Prahova se sfârșesc într-un semn ambiguu. Poate fi interpretat ca marcarea a finalului documentului, uneori poate fi citit ca „No.”, urmat de spațiu gol (arătând intenția nefinalizată a acordării unui număr de înregistrare). Foarte puțin probabil reprezintă o semnătură.

și a potoapelor; potrivit cu care să scrie acei Suptocărmuirii ca, până deoparte să-i lase nesupărați despre această regularizare a caselor la liniie, iar până de alta va priveghia asupra-le ca din vreme în vreme să facă îngrijire pentru pregătirea materialurilor trebuincioase, încât atunci să nu le mai rămăie cuvânt de prelungire sau pricinuire.

1838 martie 18

A. Cocorăscu

Secretar N. Vericeanu²⁸

No. 1060

Fila 14 (original):

Priimită aprilie 17, No. 213

Ocărmuirea județului Prahova

Suptocărmuirii plaiului Prahova

Prin cea din 1^{ia} îndatorire ce i s-au pus acei Suptocărmuirii încă de la începutul secolului 19 prin porunca supt No. 2699, până lângă care s-au alăturat și în copie porunca Comitetului Departament atingătoare de regula cu care urmează a se așeza din nou casele la liniie și, osăbit de aceea, și prin alte îndestule porunci i s-au făcut băgare de seamă cum trebuie a se întocmi a poruncă prefacere; și unde Ocărmuirea erea bine încredințată că acea Suptocărmuire, pătrunsă fiind de această delicată și folositoare mada, să va fi silit cu cele mai simțitoare mijloace a întraduce prin urmare a poruncă prefacere în asemănarea duhului numerarisitelor porunci, adică casele să fie clădite pe uliță dreaptă și de o parte și de alta, nu cu multă depărtare una de alta iar ulița largă și potrivită la loc bun și folosit sănătați locuitorilor cu o oareșcare piață în mijlocul uliții. Și unde să aștepta urmare întocmai, dinîntrivă însuși eu Ocărmuitorul preumblându-mă prin câteva sate, le-am văzut prea puține case puse în chip de liniie, și acelea cu tot depărtate de regula cu care este povățuită acea Suptocărmuire. De aceea, și printr-aceasta i să mai scrie ca să fie cu cea mai mare socotință întru aceasta, a nu să mai urma niște asemenea neorândueli, căci dacă la vizitarea ce este a se face tuturor satelor nu să vor găsi în linierea precum mai sus să dăslușăște, însuși acea Suptocărmuire va fi în răspundere.

1838 aprilie 15

A. Cocorăscu

Secretar N. Vericeanu²⁹

No. 1386

²⁸ Semnături autografe.

²⁹ Semnături autografe.

Fila 15 (concept):

Suptocărmuitorul plaiului Prahovi<i>
Aleșii satului [...]³⁰

Îndestul să va pătrunde acei aleși de copriinderea aceștii copii ce s-au scos întocmai după porunca Cinti<tei> Ocărmuiri cu No. 1386, și fiindcă Supt ocărmuirea pe asemenea temeiuri³¹ prin îndestule porunci au³² fost pus îndatorire asupra acel<o>r aleși ca să aducă la îndeplinire aceast<ă> delicată și folositoare madea, dar să vede că n-au înțeles. Drept aceia și printr-aceast<a> strajnic li să poruncește ca fără vreo altă prelungire de zăbavă să aducă la îndeplinire toate câte să copriind pentru regularisirea³³ în linie <a> casel<o>r. Iar acum să dați răspunsul din ce pricină nu ați întradus-o până³⁴ acum la desăvârșire aceast<ă> regulă.

1838 apr<ilie> 17

[...] ³⁵

Fila 16: copia poruncii anterioare, a Ocărmuirii.**Fila 18 (original):**

Priimită maiu 12, No. 267

Ocărmuirea jud<e>ț<u>ș<u>i Prah<o>v<a>
Suptormuirii plăși<i> plaiul<u>i Prah<o>va

Ocărmuirea, întemeiată fiind că acea Suptocărmuire să va fi pătrunsu de duhul nenumaratel<o>r porunci ce i s-au dat asupra așăzări<i> casel<o>r la liniie, au tot adestat ca să priimească raport din parte-i pentru întocmai urmare. Dar zadarnic, că după știința ce are dă pă la unii-alți<i>, precum și din oameni<i> ce s-au preumblat într-adiși orânduși din partea Ocărmuirii<i>, nu s-au făcut nici o punere în lucrare asupra acestui însemnat articol care dorește Înnalta Stăpânire să-l întraducă [într-]un plan regulat spre a să putea păzi bunele orândueli și asupra făcătoril<o>r dă rele care supără liniștea opștii. Așadari, dintr-aceasta nimic nu să înțelege alt<ceva> fără numai că acea Suptocărmuire și până acum petrece într-amoșirea cunoștinții datoriilor sale și prin urmare i să mai scrie că dacă în soroc dă dooă zile nu va raportui săvârșirea ce va fi făcut acestui articol, Ocărmuirea cu neîndestule

³⁰ Loc alb în original.

³¹ Post: „nenum(ărate)”, barat.

³² Post: „slobozit”, barat.

³³ Ad. Interlinear.

³⁴ Scris: „pânăă”.

³⁵ Ilizibil/indescifrabil.

neplăcere³⁶ va fi silită a lua osibite măsuri, care <să> fie încredințată Suptocărmuirea că-i va pricinui căirea!

1838 maiu 9

A. Cocorăscu

Ajut<o>r Brezeanu³⁷

No. 1768

Fila 19: copia poruncii anterioare. Verso (concept):

Suptocărmuirea plaiului Prahovii

Aleși<i> satului [...]³⁸

Îndestul să va pătrunde acei aleși din coprinderea aceștii copii ce s-au scos întocmai după porunca Cinsti<tei> Ocărmuiri cu No. 1768 și fiindcă³⁹ Suptocărmuirea pe asemenea temeiuri nenumărat<e> porunci au fost dat asupra așăzări<i> caselor pă liniie, dar și acum prin urmare i să mai scriie ca să aducă la întocmai îndeplinire coprinderea mai sus [numerarisitei] poruncii și că dacă în sorocu dă doo zile nu va raportui săvârșirea ce va fi făcut acelui articool ca să să raportuiască și de aicea Cinsti<tei> Otcărmuiri, apoi fie încredințat că cele ce să pune înnaintea Suptocărmuiri<i> va fi asupră-vă.

<1>838 maiu [...]⁴⁰

[...]⁴¹

Fila 20 (original):

Priimită maiu 21, No. 291

Ocărmuirea județ<u>lui Prah<o>v<a>

Suptocărmuirii plaiului Prahova

Să răspunde la raport acei<i> Suptocărm<u>iri cu No. 151 că cât pent<ru> silința cu care s-au purtat, îi va sta dovadă drept recomandație pe vremea viitoare. Iar către aceasta să va afla tot cu asemenea silință și pent<ru> celelalte sate rămase, ce sânt la poziție bună și neînliniate; îndemnând și pă propietari să grăbească a să înțelege pent<ru> însemnarea locuril<o>r ce ar trebui acelora, precum și pent<ru> ceia ce își au stoboare și împiedică înlinierea ulițil<o>r ce s-ar face potrivit cu povățuirea poruncil<o>r ce sânt date, fără voia acelora, prin înțelegire cu

³⁶ Dezacord întocmai.

³⁷ Semnături autografe.

³⁸ Loc alb în original.

³⁹ Scris „finidcă”.

⁴⁰ Loc alb în original

⁴¹ Ilizibil/indescifrabil.

proprietari<i> sau orânduți<i> din parte-le, să să ar<ă>dice și iarăși să să facă, la loc ce ar trebui, asemenea stoboruri⁴², fără a le ai da vreun fel de părlej spre întârziere.

1838 maiu 19

Pent<ru> D<umnealui> Oc<ăr>muitoru, Secr<e>t<a>r N. Vericeanu⁴³
No. 1973

Fila 21: copie a poruncii anterioare; Verso (concept):

Suptocărmuitorul plaiului Prah<o>v<a>
Aleși<i> satului [...]⁴⁴

Îndestul să va pătrunde acei aleși din coprinderea aceștii în copiie porunca Cinsti<tei> Oc<ă>r<mui>ri No. 1973 spre răspuns la raport aceștii Supt<-ocărmui>ri cu No. 151⁴⁵ și să s<ă> aducă la îndeplinire a ei coprindere, potrivit cu povățuirea poruncilor ce sânt date întru aceast<a>.

<1>838 maiu 21

[...]⁴⁶

Fila 26 (original):

Priimită maiu 27, No. 309

Ocărmuirea județ<u>l<u>i Prah<o>v<a>
Suptocărmuirii plaiului Prah<o>v<a>

Lăcuitori<i> moșneni din satul Cornul dintr-acei plaiu prin jalbă către Cinsti<ta> Vorniciie să plângu căci unde să află casile nu este loc dă liniie, fiind multe râpe și rupturi iar acea Suptocărmuire îi zorește dă înliniere. Asupra căroră reclamații<e> fiind dată porunca Cinsti<tului> Departament cu No. 371, în duhul căriia să scriie acei<i> Suptocărmuirii ca să ia în băgare de seamă poruncile și instrucțiile ce sânt date întru această pricină și să nu să abată câtuși de puțin împotriva l<o>r, căci la dinîmpotrivă, va cădea în răspundere.

1838 maiu 26

Pent<ru> D<umnealui> Ocărmuitoru, Secr<e>t<a>r N. Vericeanu⁴⁷
No. 2084

⁴² Scris „stoboruri”.

⁴³ Semnătură autografă.

⁴⁴ Loc alb în original.

⁴⁵ Post: „și potrivit cu povățuirea poruncilor ce sânt date”, barat.

⁴⁶ Ilizibil/indescifrabil.

⁴⁷ Semnătură autografă.

Fila 27 (original):*Priimită maiu 30, No. 320*

Ocărmuirea județ<u>l<u>i Prah<o>v<a>
Suptocărmuirii de plaiu Prah<o>v<a>

Măcar că prin îndestule porunci s-au pus îndatorire acei<i> Suptocărmuiri ca să zorească cu tot denadinsu punerea casil<o>r la liniie, dar pentru că să cunoaște o mare neînnaintare asupra săvârșiri<i> acestui articol, de aceia și printr-aceasta i să scri<i>i cu strășnicie ca să ia cele mai de aproape măsuri întru aceasta și să aducă negreșit la îndeplinire regularisirea casel<o>r căci acum au îndestul prileju lăcuitori<i> a da sfârșit, fiind săvârșite arăturile și ale în parte-le trebuință. Să așteaptă dar cu denadinsul înnaintarea aceștii lucrări.

1838 maiu 28

Pent<ru> D<umnealui> Oc<ăr>muitoir, Secr<e>t<a>r N. Vericeanu⁴⁸

No. 2137⁴⁹

Fila 28: copia poruncii anterioare.**Fila 31 (original):***Priimită iulie 3, No. 328*

Ocîrmuirea jud<e>ț<ului> Prah<o>v<a>
Suptocărmuiri<i> plaiului Prah<o>v<a>

Măcar că prin adesea porunci s-au pus cele de mai aproape îndatoriri acei<i> Suptocărmuiri ca să stăruiască cu tot denadinsul pentru regularisirea casel<o>r lăcuitorilor la liniie, dar fiindcă acum, după săvârșirea arăturilor de primăvară, cei mai mulți lăcuitori din coprinsul acestui jud<e>ț aflându-să cu meserii de cărauși, să îndeletnicesc la chiriile transporturil<o>r de sare la ocne și magazii către porturile Dunări<i>; să pune îndatorire acei<i> Suptocărmuiri să aibă în vedere cu toată scumpătatea ca oricâți din lăcuitori<i> acei<i> despărțiri să vor fi aflând în lucrarea pomenit<u>l<u>i transport sau va fi pregătiți a pleca la transport de sare, pe uni<i> ca aceștia să-i lase nesupărați de înliniere până vor săvârși aceast<ă> lucrare, pentru care au priimit Ocărmuirea și dezlegare<a> C<institu>l<ui> Departament Dinlăuntru din 30 ale lui maiu supt No. 1671. Și apoi, după săvârșirea aceștii îndeletniciri, să vor îndatora și ei a săvârși ceia ce să atinge de a l<o>r sarcini

⁴⁸ Idem.

⁴⁹ Adăugat cu altă cerneală.

pentru înliniere. Să mai adaogă Suptocărmuiri ca să facă toate cuviincioasele băgări de seamă pomeniților cărauși ca nu în numire că sânt duși la transport de sare să se împăsuiască de înliniere și ei să se îndeletnicească la cărat de zaharale, de lânuri și altele, căci atunci rămâind sarea Statului necărată și nici casile de liniie neregularisite, Suptocărmuirea va rămânea în toată răspunderea.

1838 iunie 2

A. Cocorescu

Ajută I. Brezeanu⁵⁰

No. 2187

Fila 32: copia poruncii anterioare; Verso (concept):

Suptocărmuirea plaiului Prahovii
Aleșii satului [...] ⁵¹

Pătrunzându-să acei aleși din coprirea aceștii în copie porunca Cinstitei Otcărmuiri cu No. 2187, apoi fiindcă⁵² și Suptocărmuirea pe asemenea temeiuri, prin adesea porunci au pus cele de mai aproape asupra acelor aleșii întru aceasta, ca luând aici coprirea⁵³ în cea mai de aproape băgare de seamă, să și aducă la întocmai îndeplinire căci⁵³, înpotrivă, răspunderea ce să hotăraște va fi pă seama voastră.

1838 iunie 3

No. [...] ⁵⁴

Fila filele 33 și 34: duplicate ale ultimelor două documente.

Fila 37 (copie):

Copie

Departamentul Dinlăuntru
Ocărmuirea Prahova

Prin nenumărate porunci ale Departamentului s-au dat în cunoștința Ocărmuiri că cuvânt de înlinierea lăcuinșilor țărănești nu închipuești stricare și dărămare a tuturor începrilor de care să alcătuieste verice moșii, ci numai o regularisire și-apropiere a caselor cele mai depărtate de siliște, ca cu această să înbunătățeze mai cu desăvârșire folosul proprietăților și chiar asigurarea dinlăuntru a satelor. Acum însă, luând Departamentul înțelegere că în loc de a

⁵⁰ Semnături autografe.

⁵¹ Loc alb în original.

⁵² Scris „finidcă”.

⁵³ Restul textului este continuat pe fila 35.

⁵⁴ Loc alb în original.

să pătrunde de gândul unor asemenea instructe<a>re îndatoriri, înpotriv<ă>, voește tocmai asupra strânsului agoniseli<i> să-i statornicească la liniie prin stricarea cel<o>r mai multe lăcuințe ale hălăduitoril<o>r din partea locul<u>i, grăbește a scri<i> Ocărmuiri<i> ca pă de o parte dând cuvânt asupra arătati<o>r înprejurări să păsuiască pă însemnații lăcuiori despre regularisire până la 1 noemvr<ie>, ca în curs aceștii vremi să să poată îndemâna întru desăvârșirea îndatoriri<i> de mai sus, iar pă de alta să să ia îndeaproape îngrijire ca numai casele țărănești ce vor fi cu depărtarea de centru sat<u>lui să să regularisească potrivit și cu a proprietarul<u>i dorință. Iar de urmare va raportui.

1838 avg<us>t 5

Șefu Depart<amentului>⁵⁵ Mihail Ghica

Șef Secsi<i>i N. Păcl<eanu>

No. 2377

Drept copii,
ajut<o>r Brezeanu⁵⁶

Verso (original):

*Priimită <a>v<g>ust 16; No. 466
No. 3255⁵⁷*

Ocărmuirea jud<e>ț<u>l<u>i Prahova
Suptocărmuiri<i> plaiul<u>i Prahova

Deslușindu-să acea Suptocărmuire din coprinsele în sus copii după porunca C<institu>l<u>i Departament cu No. 2377, i să scriie ca pă de o parte să publicuiască pân toate satele până la vremea mărginită, iar pă de alta să și dea cuvântul ce au mijlocit a îl urma înpotriva poruncilor date äent<ru> liniere.

1838 avg<us>t 14

Pent<ru> D<umnealui> Oc<ârmu>itoru, Secr<e>t<a>r N. Vericeanu⁵⁸

Fila 38: copia poruncii Departamentului. Verso (concept):

Suptocărmuir<ea> plaiul<u>i Prahovi<i>
Aleși<i> satului [...]⁵⁹

Deslușindu-să acei aleși din coprinderea mai sus copii ce s-au scos întocmai după porunca Cinsti<ului>⁶⁰ Departament cu No. 2377, trimisă cu porunca Cinsti<tei> Otcărmuiri <cu> No. 3255, să scriie ca pă de o parte să o publicuiască

⁵⁵ Post: „Ioan Manu”, barat.

⁵⁶ Semnătură autografă.

⁵⁷ Ad. Marginal.

⁵⁸ Semnătură autografă.

⁵⁹ Loc alb în original.

⁶⁰ Post: „Otcărm(uiri)”, barat.

aceasta către toți lăcuiitorii de obște din coprinsul acelu sat, până la vremea mărginită, iar pă de alta să și dea cuvântul ce au mijlocit a înurma împotriva poruncilor date pentru liniere.

<1>838 avg<us>t 16

No. [...] ⁶¹

Fila 39 (original):

Priimită noemvr<ie> 19; No. 654

Ocărmuirea județ<u>lui Prahov<a>
Suptocărmuiri<i> de ⁶²Plaiu

Spre aducerea la îndeplinire a porunci<i> Cinstului Departament cu No. 3213, Ocărmuirea grăbește a pune întru îndatorirea acei<i> Suptocărmuiri ca fără zăbav<ă> să urmeze cele următoare:

1^{iu}. Să trimită Ocărmuiri<i> un catastih înformat în dooă rigle pent<ru> toate satele, cu deslușire de numărul celor regularisite la liniie, cum și de numărul cel<o>r neregularisite, cu arătare la cele din urmă și pricina pent<ru> care s-au întârziat până acum din liniere.

2^{lea}. Pent<ru> câte vor fi rămas până acum neregularisite, să stăruiască cu tot dinadinsul asupra lăcuiitoril<o>r ca în cursul erni<i> următoare să-ș<i> facă toată pregătirea despre trebuincioasele materialuri, luând acea Suptocărm<ui>re cele mai deaproape măsuri asupra aceștii înprejurări⁶³, ca în primăvara viitoare să să încheie această lucrare prin desăvârșirea a opșteștii regularisiri.

Să așteaptă dar știința însemnată de mai sus în soroc de patru zile cel mult, fiind cerută cu grab<ă> de către Cinstu<l> Departament.

1838 noemvr<ie> 17

[...] ⁶⁴

Ajut<o>r I. Brezean<u>

No. 4553

Verso (concept):

Suptocărmuirea plaiul<ui> Prahovi<i>
Aleșii satul<u>i [...] ⁶⁵

Pe largu înțelegere va lua acei aleși după coprinderea în dos copiie <a> poruncii Otcărmuiri<i> cu No. 4553 și totdeodată li să și scriie ca să urmeze

⁶¹ Loc alb în original.

⁶² Post: „plășilor”, barat, lecțiune incertă.

⁶³ În josul feței acestei file este scris „rap(o)rt”.

⁶⁴ Ilizibil/indescifrabil.

⁶⁵ Loc alb în original.

întocmai potrivit coprinderi<i> mai sus numerarisitei porunci și până în sorocu de patru zile cel mult, să să trimiță cele într-ânse prezise catastișe, fiind cerute cu grab<ă> de de către Cinsti<ta> Ocârmuire. Iar de primire și întocmai urmare să răportuești Suptocârmuiri<i>.

<1>838 noemvr<ie> 19

[...] ⁶⁶

Fila 40: copie după porunca Ocârmuirii.

Fila 41 (concept):

Cinsti<tei> Oc<ârmui>ri a acestui jud<e>ț Prah<o>v<a>
Suptoc<ă>r<muirea> plaiului Prah<o>vi<i>

În duhul porunci<i> Cinsti<tei> Ocârmuiri cu No. 4553 luând săvârșire așternerea cerutului ca<tasti>h⁶⁷ atât de numărul satelor cele regularisite la liniie cât și de numărul cel<o>r neregularisite, arătătoare și de pricina lor, supt a însum<i> iscălitură, să înnain<tea>ză la Cinst<ita> Otcârmuire pe lângă acest rap<o>rt, pe lângă care plec<a>t răspunz că⁶⁸ pe de o parte încă din zioăa primiri<i> s-au și luoăat poruncitele măsuri asupra aceștii înprejurări cu urmare întocmai după glăsuirea mai sus numerarisitei porunci, iar pe de alt<a> nu lipsiiu [...] ⁶⁹ cu a rap<o>rt<u>i Cinsti<tei> Otcârmuiri.

<1>838 noemvr<ie> 29

No. 589

Fila 42 (concept):

Plaiu Prahovi<i>
Catast<i>h⁷⁰ de No. satelor regularisite la liniie cum și de cele neregularisite, arătătoare și de pricina lor.

<1>838 noemvr<ie> 29⁷¹

No. satelor regularisite	No. satelor neregularisite	Numele satelor	
1		Urleta	
1		Băneștii	
1		Boboliia	
1		Câmpina	
1		Brebul Mănăstiri<i>	
1		Brebul Megiișesc	

⁶⁶ Ilizibil/indescifrabil.

⁶⁷ Post: „pentru”, barat.

⁶⁸ Post: „innadin(s)”, barat.

⁶⁹ Rupt.

⁷⁰ Alea manu.

⁷¹ Idem.

1		Trăisteni	Nu are loc cu poziție de înliniere
	1 ⁷²	Pietriceaoa ⁷³	
	1	Secăria	
	1	Comarnu	
	1	Pod Neagului	
	1	Bușteni	
	1	Talea	
	1	Provița de Sus	
	1	Provița Mănăstiri<i>	
	1	Provița de Jos	
	1	Cătunu Proviți<i>	
	1	Teșila	
	1	Piatra	
	1	Poiana	
	1	Șotriile D<umnealui> Cămpinean<u>	
	1	Șotriile Vistierului	
	1	Slobozia	
	1	Breaza de Sus	Fiind porunca Cinsti<tei> Ocă<rmui>ri în coprindere ca să fie păsuți până în aceast<ă> toamnă
	1	Breaza de Jos	
	1	Podu Vadului	
	1	Cornu de Sus	Cei mai mulți dintr-ânșii să află cu casele pă delnițele lor și în Cornul de sus nu are nici loc cu poziție de înliniere
	1	Cornu de Jos	
7	21	Adică șapte sate ⁷⁴ regularisite și dooăzeci și un<u> neregularisite din pricina ce să arată.	

Certificarea din epocă, însoțită de pecetă:

Suptocărmuirea pl<aiului> Prahova

Aceast<ă> delă coprinde file patruzeci și șase, care prenumărindu-să,
șnuiruindu-să și pecetluindu-să, s-au adeverit cu iscălitura acestei Ocărmui.

1840 octo<o>vr<ie> 7?

[...] ⁷⁵

Arhivele Județene Prahova, Pretura Plaiului Prahova, 415–1838.

⁷² Ad. Interlinear.

⁷³ Idem.

⁷⁴ Post: „încă”, barat.

⁷⁵ Indescifrabil.

Dosarul 3

22 iulie 1839 – 12 august 1839. Subocârmuirea plășii Marginea de Jos – jud. Slam-Râmnic. Corespondență cu Ocârmuirea Slam-Râmnic, aleșii satelor din plasă, episcopul și locuitorii moșiei Gologan, referitoare la alinierea caselor și la curățirea satelor.

Foaia de titlu a delei:

Al Arhivei No. 400
--- 374
Plasa Margini<i> de Jos din județ Slam-Râmnic
Anul 1839 luna lui iulie 22 de zile
No. 374; Delă
Atingătoare pentru facerea și așezarea casel<o>r la liniie.

Fila⁷⁶ 1 (concept):

Cătr<e> jurați<i> satelor aceștii plăși
1839 iulie 22, No. 741

Aceast<ă> Suptocârmuire au făc<u>t cuviincioasele băgări de seamă că prin satele atât cele neregulate la liniie cât și cele regulate s-au văzut tot fel de murdelăcuri printr-ânsele, adevă gunoi, gropi destupate și altele care sânt nesuferite cu tot; care să cunosc că sânt vătămătoare niște asemenea murdelăcuri obștii lăcuitoril<o>r. De aceia să orânduiește acestu dorobanțu, carele mergând [prin sate], este strașnic poruncit ca numaidecă<ă>t să stăruiască cu b<u>mășăr asupra juraților, ca în soroc de cele mult de dooă zile să să curățască atât tot fel de mordal<ă>curi, cât și orice fel de groapă să să astupe cu tot<u>l. Și în sfârșit să să curățască satele, aflându-să în toată vremea și pă vii<torime> curate, întocmai ca și în casă.

Căci la dinînpotrivă, să vor dojeni jurați<i> satel<o>r în faț<a> locului pentru a l<o>r deșteptare la datoriile ce să pun asupră-le; [să se urmeze] raportuindu și aceștii Suptoc<ă>rmuiri de urmare întocmai, spre încredințare.

Fila 2 (concept):

Către aleșii satelor plăși<i>
<1>839 iulie 22; No. 742

De vreme ce jurați<i> satelor aceștii plăși nici până acum n-au fost următ<o>ri a aduce la îndeplinire faceria și așăzarea casel<o>r la liniie precum în

⁷⁶ La data consultării, dosarul prezenta doar numerele filelor din epocă, pe care le și redăm.

nenumărate rânduri li s-au făcut cunoscut prin poruncile aceştii Suptocă<r>mui, urmate după a<le> Cinsti<tei> Oc<ăr>mui; de aceia să orăndueşte acestu dorobanţu, carele mergând [prin sate], este strşaşnic poruncit ca să stăruiască cu dinadinsul asupra juraţilor, ca fără⁷⁷ cătuşi de puţină zăbavă să puie în lucrare şi în cel mai scurt soroc să <ia> săvârşire a l<o>r regularisire. Şi după săvârşire să raportuiască aceştii Suptocărmui, căci la dinînpotrivă vor fi căzuţi în răspundere gria.

Fila 3 (concept):

Cinsti<tei> Ocărmuirii jud<e>ţ<u>l<u>i Slam-Râmnic

Încă de la începutul l<ea>t<ului> <1>838 am făcut cunoscut Cinsti<tei> Ocărmui pentru lăcuiorii după moşia Gologanu a copiilor răp<osa>tu<u>i slug<e>r Costache Parasch<i>v, că după poruncile ce s-au dat a să pune satele pă liniie, arătându-le şi acestor lăcuiori locul unde să-şi clădească şi ei casăle pă liniie, n-au dat supunere, ci în sălnicie s-au pus unde li-au voit, cuprinzând cea mai bună parte de moşie. Şi de ni s-au dat poruncă cătr<e> Suptocărmuit<o>r a-i înfrăna şi a să trage la locul unde noi le-am arătat, dar nici o punere la cale nu s-au făcut, lăsând lucru la nebăgare de seam<ă> până acum, când mai toţi lăcuiorii s-au⁷⁸ clădit casile. Şi pentru că nu putem suferi această păgubire ce aduce moşi<i>i, şi printr-aceasta rugăm Cinst<ita> Ocărmuire ca să dea poruncă a să rădica acele case de acolo şi a să pune la locul unde noi le-am arătat, fiind îndestul, încă şi de prisos.

M. Paraschivescu epitropul⁷⁹

<1>839 iulie 17

Verso (ambiguu, probabil copie):

No. 2713 priimit <1>839 iulie 23

D<umnealui> Suptocărm<uit<o>r<u>l plăşi<i> Margini<i> de Jos, văzând coprinderea aceştii reclamaţii, este poruncit ca să cerceteze înprejurările şi să facă cuviincioasa îndreptare cu stăruinţă din parte-i, ca să s<ă> aşeze toţi la liniie, la locul însemnatu dă proprietar. Dacă nu să vor fi făcut casele la alt loc, dă unde acum dă al 2^{lea} nu să mai pot strămuta, pricinuinu-li-să mare pagubă, ci pă cei răsipti să îngrijască a-i aduna la un lor, unde sânt cele mai multe case aşazate la liniie.

<1>838 iulie 17

Oc<ă>rmuitor Ioan Prejbianu⁸⁰

No. 530

⁷⁷ Post: „un minut zăbavă”, barat.

⁷⁸ Dezacord întocmai în original.

⁷⁹ Semnătură autografă.

⁸⁰ Idem.

Fila 4 (concept):

Cătr<e> jurații satului Gologan
<1>839 iulie 26; No. 751

Spre mai bună luoare aminte vi să alătură pă lângă aceast<a> în copiie jalba D<umnealui> proprietarului acei<i> moșii, care s-au priimit aici cu porunca Cinsti<tei> Ocărmuiri No. 530 din 17 ale următoarii, din a căriia cuprindere luoând curată înțelegere, sânteti porunciți a face urmare întocmai și fără abatere întru ceia ce să atinge de așezaria casel<o>r la liniie, căci la dinînpotrivă, toată răspunderia va priivi asupra-vă.

Fila 5 (ambiguu, probabil copie):

No. 2734; priimită Gologan⁸¹ 28 <iulie> <1>839

D<umnealui> Suptocărmuitor plășii văzându cuprindere<a> aceștii jălbi, iaște poruncitu ca să cerceteze prin jurați<i> în jos însămnăților lăcuitori; și dacă ei îș<i> vor fi făcut casăle o dată la liniie, unde acum să află, după arătare<a> proprietarilor, și cum voiascu ei <a se> strămuta iar<ă>și du pă acel loc unde s-au mutat de ș-au făcut casăle; apoi vei face cuvenita punere la cale a nu să mai strămuta și de al treil<a>. Pă cei care nu s-au mutat încă din vechi<le> lor sălășlui<n>ți, să să pui<e> la liniie pă lângă cei de acum din nou așăzați. Iar fiindu pricina într-alt chipu, să raportuiaști Ocărmuiri<i> cu deslușire, întocând și jaluba.

1839 iuli<e> 28

Ocărmuitor Ion<i>că Prejbianu
No. 573

Fila 6 (ambiguu, probabil copie):

Cinsti<tei> Ocărmuiri acestui județul Slam-Râmnic
Plecată jalubă

Cu plângere jăluim noi, lăcuitorii toț<i> <a>i satului Gologan du pă moșia Dumnea<ei> cucoanei Margh<i>o<a>lei Paraschive<a>sca. Depă noul regulament poroncindu-ni-să la totu satul ca să facem casăle la linie după cum s-au și măsurat locurile pă număr, fieșcăruia, care unii din noi s-au și chivernisitu de au clădit casăle la locul lor iar nu dă istov. Iar cei mai scăpătați au întârziiatu și până astăzi. Acum ne pomenirăm cu cei ce au clădit casăle și nu le-au isprăvit și cei ce au locurile lor știrbe, <ni> să poroncește de cătră toții propi<e>tari<i> [...] ⁸² neștiindu-și

⁸¹ Întocmai.

⁸² Ilizibil.

cuvântul unul altuia, socotindu-să toți de stăpâni, poroncescu lucru nepotrivit neci oamenilor, ne<ci> lui Dumnezeu; și cu a lor neunire ne năcăjescu pă noi iscăliți, vrându a ne muta la capul lini<i>, unde în toată vreme<a> venia pă neconținut lucru, nepotrivit dreptăți<i>, ci numai silă săracilor. De aceia plecați ne rugăm Cinsti<tei> Ocărmuiri ca să facă punere la cale după dreptati, ca casăle ce sânt clădite să nu să mute din locul lor și, unde sânt știrbături, să le împlinim cu casă. Iar să nu ne scoți la înecătură d<i>n vreme că ne<a>-u strămutat din casăle no<a>stre vechi, și va fi mare pomană.

Plecați<i> jăluitori
Grigorie sin Costandin Turbat<u> ot sat Golo<gan>⁸³
Sandul Bărbieriu ot tam
Dumitru Săponariu ot tam
Călin sin Costandin Băltag
Stanciul Iani<i>⁸⁴ ot tam
Ioan Anton ot tam
Dumitru Oltean<u> ot tam
Ne<a>gul Băhnoțu ot tam
Opre<a> Gârneți ot tam
Vlad<i>cioi<u> Tănas<e>
Iovan Cristea
Costandin Turbat<u>

1839 iuli<e> 27

Fila 7 (original):

No. 2804 priimit <1>839 iulie 28

Cinsti<tei> Suptocărmuire <a> plăși<i> Margini<i> de Jos
Aleși<i> satului Lămoteștii

După porunca Cinsti<tei> Suptocărmuiri cu No, 741 atingătoare de curățirea mordalăcuril<o>r du prin sate, pentru care plecați răspundem că în satul nostru s-au curățat tot felul de mordalăcuri și care aduc vătămare obștii lăcuitoril<o>r; și după datorii încunoștințăm Cinsti<tei> Suptocărmuiri.

1839 iulie 28

Eu Ioan ales
Eu Dumitru ales
Eu Nec<u>lai ales
No. 186

⁸³ Rupt.

⁸⁴ Lecțiune incertă.

Fila 8 (concept):

No. 2805; *priimit* <I>839 iulie 28

Cinsti<tei> Suptocărmuiri<i> plăș<ii> Mărginii de Jos
Aleși<i> satului Gologanu

După porunca Cinsti<tei> Suptocărmuiri de supt No. 741 atingătoare de curățirea mordalăcuril<o>r du prin sate, pent<ru> care plecați răspundem că în satul nostru s-au curățit liniia satului de tot felul de mordalăcuri și care aduc vătămare obștii lăcuitoril<o>r; și după datorie încunoștiințăm Cinsti<ta> Suptocărmuire.

1839 iulie 28

Eu Stanciul ales
Eu Draganul ales
Eu Drăganul ales

No. 195

Fila 9 (concept):

Cătr<e> jurați<i> sat<u>lui Gologan
1839 avg<us>t 11; No. 833

Precum v-am mai făcut cunoscut când am venit în fața locului, și acum vi să poruncește să nu îngăduiți pă acei lăcuitori a-și clădi casele la liniie până ce veți<i> priimi al doilea poruncă unde trebuie să se așăze. și fiind că mâine o să să triimiță raport într-aceast<a> pricină la Cinsti<ta> Ocă<r>muire, le veți face cunosc<u>t ca să meargă dintr-ânșii mâine înaintea prânzului a să afla la Cinstita Ocărmuire ca să ia răspuns cuvenit.

Fila 10 (concept):

Cătr<e> Cinsti<ta> Ocă<r>muire
1839 avg<us>t 12; No. 840

La porunca Cinsti<tei> Ocărmuiri No. 5703 dată în dosul jălbi<i> a vreo câțiva lăcuitori din sat<u>l Gologan, atingătoare în pricina alinierii casel<o>r; să răspunde plec<a>t că din însemnați<i> locuitori, numai vreo doi au început a-și rădica casele. Iar ceilanți încă nu s-au mutat din vechea sălășluință. Ci, fiindcă ei pă de o parte, după înscrisul ce au de la Dum<nea>ei slugereasa Mariia Paraschiviasca, proprietara moși<ii>, voescu a să așăza la liniie în locul unde sănt așăzați și ceilanți lăcuitori din partida jăluitoril<o>r, tot în temeiul acelu înscris; iar pă de alta,

D<umnealui> Matache Paraschivescu, epitropul⁸⁵ aceştii moşii, după jalba ce au dat la Cinsti<ta> Ocă<r>muire şi s-au îndreptat aici cu porunca⁸⁶ în dos No. 530, îi sileşte a să pune la liniie la o altă uliţ<ă>, pentru cuvintele arătate prin acea jalbă, că ar fi⁸⁷ făcându⁸⁸ stricăciune moşi<i>i unde lăcuitori<i> nu voescu a să trage din pricina înneacăturei<i> ce zic ei că ar fi pricinuindu apa Râmnic<ului>⁸⁹ pă la locurile unde vroaşte a-i trage D<umnea>lui epitropul.

Pentru aceia..., deodată cu întoarcerea jălbii pomeniţilor lăcuitori, mă rog plec<a>t Cinsti<tei> Ocărmuiri a mi să triiimite dezlegare poroncă de urmare⁹⁰ unde trebuie a să⁹¹ aşăza aceşti lăcuitori, adică la locul unde cere D<umnealui> epitropul fără voia lor, sau la cel după înscrisul D<umnea>ei slugeresii, ca să nu caz în vreo răspundere⁹² pentru aceia.

Certificarea dosarului pusă în epocă, însoţită de pecete:

Zece file să află într-acea<stă> delă
[...]⁹³

Arhivele Judeţene Buzău, Pretura Plasei Măicăneşti (Subocârmuirea Plasei Marginea de Jos), 39(35)/1839

Termeni arhaici din documente

- *adăsta* – a aştepta.
- *bumbaşir* – amendă (formă alternată cu „mumbaşir”).
- *căpuire* – obţinere.
- *madea* – problemă, chestiune.

HOUSE ALIGNMENT IN WALLACHIA'S VILLAGES: CORRESPONDENCE FROM THE SUB-PREFECTURES FROM THE 1830s

Abstract

Among several reforms initiated as a result of the establishing of the “Organic Regulation” in Wallachia, was the alignment and systematization of the country's villages. Like other operations

⁸⁵ Post: „casii şi moşiilor D(umnea)lui slug(e)r”, barat.

⁸⁶ Post: „supt”, barat.

⁸⁷ Post: „pricinuindu”, barat.

⁸⁸ Ad. Interlinear.

⁸⁹ Post: „la acel”, barat.

⁹⁰ Post: ilizibil, barat.

⁹¹ Repetat.

⁹² Post: „pentru aceia”, barat.

⁹³ Indescifrabil.

from this age, it left behind an enormous amount of archival material from all levels of administration. We hereby propose for publication only a small part of it, but revealing in terms of the long and difficult application of the envisaged project of ending the scattered appearance of the rural settlements and “bringing the houses to line”. The documents, originating in two of Wallachia’s 95 Sub-prefectures, offer a glimpse of what we might consider a typical course in implementing any reform in this age. The optimistic discourse promoting the Government’s initiative, both to the local authorities and to the population, was unfortunately accompanied by incomplete instructions in key aspects of the operation, such as the amount of authority granted to each actor involved and even technical issues. This resulted in an effort which seemed to have had a permanently delayed ending. Both blame and warnings of sanction were passed along from one administrative level to another. Yet the villagers seemed to have suffered the most unwanted consequences, from unnecessary rebuilding of houses, to forced movement in inadequate surroundings.

Keywords: Organic Regulation; village alignment; administrative issues.